תעשייה

מלט קל

כשהסביר אליעזר אהרונוב, לשעבר מנהל מחלקת העבודות הציבוריות וסגן־אלוף בצה"ל, לאחת האורחות שסיירו במפעל איטונג הענק (השקעה: למעלה ממיליון דולאר) בפרדס־חנה, את טיבו של חומר הבנין החדיש שאיטונג מייצר, נסתייע בדוגמה מזעזעת: בשעת רעידת אדמה מוטב לקבל על הראש בלוק איטונג מאשר בלוק מלט. כי זה שוקל פי שלוש מבלוק איטונג.

ייתכן ותגלית זאת היתה כבר ידועה ל־יפאנים בארצם הרועדת תמיד, אולם ייצור האיטונג, חומר בנין עשוי סיד וחול, ידוע בשבדיה ובארצות־הברית רק 40 שנה.

במשור ובמסמרים. בשנה שעברה החליטה קבוצת בעלי הון אמריקאיים להקים מפעל איטונג בארץ. לבני איטונג היש־ראליות הראשונות יצאו את תנורן לפני שבועות מספר והן הוכיחו עצמן בכל.

לבנת האיטונג נתגלתה כמוצר כלאיים של מלט ועץ: אפשר לנסרה במשור, אפשר לתקוע בה מסמרים, אך אי־אפשר להעלותה באש. להבתה של מכונת הלחמה אינה מציליחה לחדור אפילו דרך לבנה דקה, בה 12 סנטימטר בלבד.

קרוב לוודאי כי גם קנאת יצרני המלט, בעלי נשר ושמשון, אינה שלטת בלבנת איטונג. כי במקרה הטוב ביותר, בתפוקה המכסימלית, יכול איטונג לספק, לכל היותר, שבעה אחוזים מחומרי הבנין הדרושים בארץ.

חדש ולא חדיש

לפני שלוש שנים התפוצץ הדוד המרכזי בבית־החרושת לשמנים יצהר בנחלת־יצחק. ההתפוצצות הרגה חמישה עובדים, הרסה את בית־מיצוי השמנים, כמעט והפסיקה את פעולת יצהר.

למחרת ההתפוצצות החל יצהר מטפל ב־רכישת בית־מיצוי חדש, השלים את הקמתו השבוע. בית־המיצוי החדש לא היה חדש, נתגלה גם כחדיש ביותר. תודות למכונות עדכניות ותהליכי מיצוי יסודיים הובטח שאחר המיצוי השני לא יישאר בפסולת זרעוני השמנים אפילו חצי אחוז שמן.

פחות חדישה היתה השיטה לפיה מיצו מנהלי יצהר את הכספים להקמת בית־המיצוי. אחר שמסרו לאוצר את פיצויי חברת הביטוח, במטבע זר, בשער 357 פרוטה הדולר, נאלצו לרכוש מן האוצר מטבע זר בשער 1000 פרוטה הדולר, כדי לשלם עבור המכונות החדשות מחוץ־לארץ. ההפרש הזה, של 643 פרוטה לדולר, מוצה מבעלי הון זרים, שותפיה החדשים של יצהר.

אות קין

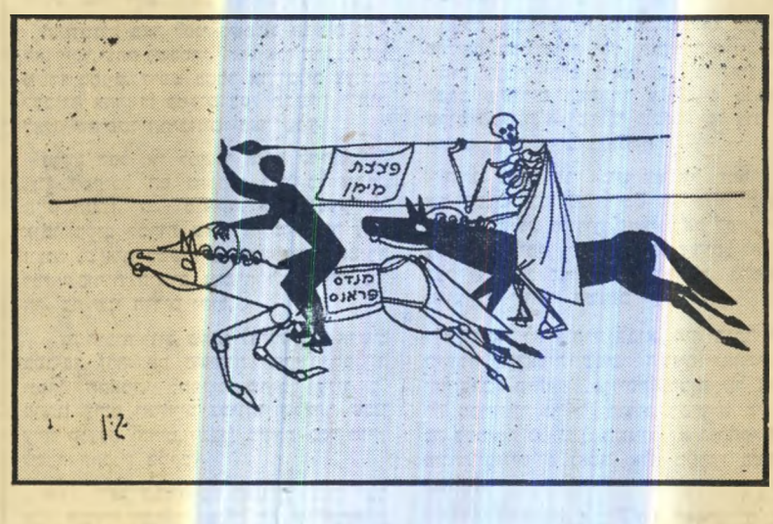

דרכי 1954

קין עצמו צעיר בצ"כ. הוא הצטרף למפלגה רק לפני שלוש שנים, כשזו החלה בעלייתה המסחררת. הוא ידע את אשר הוא רוצה: השפעה. החודש נתמנה כחבר בעל דעה מייעצת בהנהלת המפלגה. אולם השפעתו מגיעה הרבה יותר רחוק. כי דיסקין מייצג את ההון הגדול שהתחיל לאחרונה להתעניין הפוליטיקה.

המיבצר הנייד. לא כל הצ"כים התהבו לפלישת המוסקטירים. אחד שלא התלהב כלל היה המיבצר הנייד של המפלגה, ישראל רוקח. במידה גוברת והולכת צץ בחדשים האחרונים נגד העשירים במפלגה, ייסר אותם קשות על אי־נכונותם לתרום, לדעתו, תרומה מתאימה לביטוס החברה הישראלית. דעתו: הצ"כ חייבים להיות מפלגת האיש הקטן, לא מפלגת ההון הגדול.

היתה זאת רק התנגשות ראשונה. הקרב האמיתי עוד טרם הוחל. גם החזיתות הסתפיות טרם הסתמנו. לא מכבר עבר כוח חשוב לצדו של דיסקין. הכוח: חיים אריאב, איש התאחדות האיכרים ובן טפחות של כוקה, שהחליט לפתע להצטרף לצד השני.

קורת גג

פטרול של צעירים חסונים סייר השבוע מסביב לבנין לסין בתל־אביב. מבטו של אחד מהם נתקל בצעיר ששכב על גג נמוך, מול חלון פתוח. האיש הוזמן לרדת, להתיצב. כשמילא אחרי הפקודה נתברר כי זהו מרדכי ארציאלי, עתונאי.

מישהו קרא לבני מהרשק, הפוליטרוק של הפלמ"ח. בני לא היסס, התריס את תעודתיו של העתונאי. כשהלה חזר בערב, מצא את יגאל אלון ובני מהרשק יושבים לפני הבנין, זכה להחזרת התעודות. אך אוהה שעה כבר היו רשימותיו מונחות על שולחן העורך. לו שמע סנסציה מרעישה, יכול היה להתגאות.

מדית לדלת. אך השמירה המעולה על הספינכס היתה מיותרת למדי: לא היו לה, לספינכס, שום סודות. כי בתוך הבנין לא נאבקו איתני אחוות העבודה איש עם רעהו. מלבד איש עין־חרוד לבן־השער, אהרון ציזלינג, הסכימו כל המנהיגים כי הגיעה השעה לפילוג מפ"ם.

לא מכבר אמר מרדכי בנטוב, איש השומר־הצעיר, כי אין צורך בגג מעל לראשי־הם של שני מתאגרפים. הם יכולים להרביץ איש ברעהו, ביתר חסכון, תחת כיפת השמיים. עתה הסכימו לכך גם יריביו — הם החליטו לנטוש את הבנין המשותף שקירותיו נסדקו.

אולם הסיעה שפתחה את הדלת כדי לצאת, לא ידעה בדיוק לאן היא הולכת.

עבודה

אחרון אחרון חביב

שמעון בז'רנו, ח"כ צ"כ ותעשיין, היה מהראשונים שפרצו את חומת ההתנגדות של התעשיינים להקמת מועצות ייצור בתעשייה. הוא לא חשש מהתערבות־יתר של פועליו בעסקיו. לפני שנה הקים הוא מועצת ייצור במפעל הסיגריות של האחים בז'רנו, העלה בכך את התפוקה בשליש.

הנהלת בז'רנו היתה שבעת רצון, אם כי שכר העובדים עלה לא בפחות הרי כוסו הוצאות אלה ויותר מרווחי המפעל מניציל מיועל יותר של מכונותיו.

בשבוע שעבר, במלוא שנה למועצת הייצור הבז'רנואית, ערכו האחים נשף חגיגי ל־400 עובדי בז'רנו ובני משפחותיהם בבית־קפה רמת־גני. תוך ליחי תזמורת, שהשמיעה מוסיקת ריקודים מרעננת, הושמעו הנאומים המקובלים. נציגי הפועלים הזכירו, בכל זאת, קודם את הפועלים ורק אחר־כך את ההנהלה. התעשיינים הלכו באותה הדרך, הזכירו עצמם קודם, רק לאחר מכן את הפועלים.

יצוא

25 סנט פחות

כאשר מוצרי הפלסטיק החלו דוחקים את רגל הברזל של העור המלאכותי והבדים היקרים החליטה חברת האחים מאיר* להקדים תרופה למכה, החלה בהקמת מפעל פלסטיק בשכונות למפעל הטכסטיל הגדול שלה.

אחד המוצרים הראשונים של מפעל הפלסטיקה המאירי היה נייר כריכה מצופה פלסטיק, שנועד להוצאת הספרים מסדה, לכריכת האנציקלופדיה העברית.

נייר הכריכה החדש יצא מן המכונה באחור קל: אחר שכבר חולקו כמה רבבות כרכי אנציקלופדיה למנויי מסדה. הוצאת הספרים הצטערה מאד, לא יכלה לקבל את נייר הכריכה המשובח.

לא היחיד. כשלון זה לא ייאש את האחים מאיר. הם זכרו כי כוחם גדול ביצוא (5 מיליון לירות סחורות טכסטיל לשנה), החליטו להפנות גם את מפעל הפלסטיק ליצוא.

מכיוון שנייר הפלסטיק הישראלי לא היה היחיד בשוקי העולם, נאלצו מעבדות האחים מאיר לחפש דרכים להוזלת הוצאות הייצור כדי לאפשר את התחרות הנייר הישראלי בנייר הפלסטיק הגרמני והאמריקאי.

100 אלף הלירות ושמונה חודשי העבודה שהושקעו* על־ידי מדעני האחים מאיר הצליחו את עצמם, אפשרו, השבוע, את המשלוח הראשון של נייר כריכה מכוסה פלסטיק מישראל לארצות־הברית, במחיר כדאי מאד לקונה האמריקאי. מחיר מטר מרובע של נייר פלסטיק ישראלי: 30 סנט, 25 סנט פחות ממחיר מטר מרובע של נייר הפלסטיק האמריקאי.

* על־שם שלושה האחים־הבעלים, בנימין, מרדכי ומשה מאיר (העולם הזה 801).

עיתונות

כותרת השבוע

כותרת בעמוד החדשות של ג'רוסלם פוסט, השבוע:

הקיסר וילהלם הבטיח להרצל לבקש צ'רטר מן השולטן — מאת כתב ג'רוסלם פוסט.

---

* האחים מאיר לא הסתפקו בהשקעה זאת הקצו סכום ניכר להבטחת סודיות תהליך הייצור מפני מרגלים תעשייתיים.